

Кравчун А. С.

*кандидат наук з державного управління, здобувач
Класичного приватного університету*

Kravchun A. S.

*Candidate of Sciences of Public Administration (PhD)
Classic Private University*

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Визначено проблематику інвестиційних ресурсів як можливості підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Зазначено вчених які займалися у своїх дослідженнях інвестиційним потенціалом національної економіки. Надано статистичні дані інвестиційного надходження розвинуті сфері економічної діяльності країни. Розглянуто основні компоненти підвищення спроможності регіонів, щодо залучення інвестиційних ресурсів – формулюючи високий інвестиційний потенціал країни. Звернуто увагу на проведене комплексне дослідження Федерації роботодавців України на тему «Створення сприятливого середовища для сталого підприємництва». У дослідженні було проаналізовано переваги Угоди між ЄС та Україною, що мають вирішувати соціально-економічні та соціально-політичні процеси для залучення інвестицій у використанні світового досвіду. Запропоновано схему функціонування основних компонентів підвищення спроможності регіонів, щодо залучення інвестиційних ресурсів країни. Зроблено висновки щодо забезпечення інноваційного-інвестиційної діяльності, які зменшують ризикові ситуації для суб'єктів економічної діяльності та суб'єктів інвестиційної діяльності.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, кризові фактори, державно-приватне партнерство, інвестиційні джерела.

Вступ та постановка проблеми. Світове господарство, що трансформується під впливом інтеграційних та глобальних процесів, вважає інвестиційні ресурси як можливість підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Оптимізація заходів щодо підвищення інвестиційної діяльності на сучасному етапі становлення національної економіки є вкрай необхідною. Для того щоб підвищити інвестиційну спроможність регіонів та країни в цілому, має бути забезпечений діловий клімат в країні, розвиток інвестиційного та інфраструктурного забезпечення інвестиційних процесів тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У своїх наукових публікаціях дослідження інвестиційного потенціалу займалася низка зарубіжних та вітчизняних вчених: Л.Дж. Гітман, М.Д. Джонк, У. Шарп, Дж. Кейнс, Дж. Хансон, У. Шарп, Дж. Бэйли, А.Г. Завгородній, Г.Л. Вознюк, А.В. Фолом'євим, В.Г. Денисенко, В.М. Гриньова Т.І. Лепейко, Т.О. Макух, В.В. Матвеев, А.М. Марголіна З.Д. Калініченко, В.О. Коюда, О.П. Коюда, О.А. Кольцової, Р.М. Бойчука, О.С. Федоніна, І.М. Репіної та ін. Вагомий внесок сучасний регіональний розвиток зробили наступні науковці як С.О. Біла, П.П. Борщевський, З.В. Герасимчук, О.В. Колянко, І.Л. Сазонець, С. Ткач, В.Р. Ткачук та ін. Варто зауважити, що присвячена значна кількість публікацій підтверджує подальшу потребу в дослідженнях. Виникнення міжрегіонального дисбалансу в забезпеченні території інвестиційного ресурсу, вимагає подальшого дослідження, щодо існуючих тенденцій його трансформація.

Метою даної роботи є визначення основних компонентів підвищення спроможності регіонів щодо залучення інвестиційних ресурсів, формулюючи потужний інвестиційний потенціал країни.

Результати дослідження. Інвестиційна активність суб'єктів економічної діяльності має стати однією зі стратегічних цілей на національному рівні. Під інвестиційними ресурсами слід розуміти наявність різних видів ресурсів, що включають в себе як матеріальні, фінансові, інтелектуальні, наукові, так і інші для здійснення інвестиційної діяльності. На даному етапі Україна знаходиться на периферії світових інвестиційних потоків, ускладнюється положення внаслідок відсутності інвестиційних ресурсів.

Основними детермінантами кризового становища інвестицій до суб'єктів економічної діяльності є:

1) Стан традиційних галузей національної економіки є морально застарілими та не конкурентоспроможними на світовому ринку;

2) Грошово-кредитна система країни знаходиться у кризовому положенні;

3) Банківський сектор національної економіки немає можливості надавати великі обсяги кредитів під малі проценти, а також не концентрує грошові заощадження громадян [1].

Станом на 1 липня 2016 року прямі іноземні інвестиції становили 44 790,7 млн. дол. США. В основному, інвестиційні надходження були спрямовані вже у розвинуті сфері економічної діяльності країни. Основними країнами – інвесторами, на які випадають прямі інвестиції до України, є Кіпр – 11 091,7 млн. дол. США, Нідерланди – 5769,0 млн. дол. США, Німеччина – 5447,4 млн. дол. США, Російська Федерація – 4740,4 млн. дол. США, Австрія – 2629,8 млн. дол. США, Велика Британія – 1969,0 млн. дол. США, Віргінські Острови (Брит.) – 1719,5 млн. дол. США, Франція – 1526,0 млн. дол. США, Швейцарія – 1476,5 млн. дол. США та Італія – 964,9 млн. дол. США [6]. найбільш привабливими для інвестиційних надходжень стали – Дніпропетровська, Харківська, Київська, Львівська, Одеська, Запорізька, Полтавська, Івано-Франківська області та до м. Київ. Найбільш вдалими заходами нормативно-правового вдосконалення та управління у забезпеченні інвестиційного середовища є: 1. На сьогодні створена база для розвитку державно-приватного партнерства в напрямку інвестиційної діяльності, надаючи гарантії для інвесторів. 2. Надання іноземним інвесторам тих же прав, що і місцевим (вітчизняним), тобто діє національний режим інвестиційної діяльності. 3. Україною підписано міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з понад 70 країнами світу. Також реалізуються заходи щодо стабілізації розвитку економіки в напрямку поглиблення співробітництва між Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Урядом України, від 7 жовтня 2014 р.; запроваджено приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародне

інвестування та багатонаціональні підприємства (далі – Декларація ОЕСР) [2].

Наприклад країни ЄС виступають неоднорідною сукупністю, як з точки зору географічною демографічною, так і соціально-економічною. Але для України важливо провести межу між інвестиційною привабливістю України з країнами Східної Європи, зокрема вони мають спільні однорідні ознаки за інвестиційною привабливістю та факторними ознаками. Зокрема у країнах Східної Європи створюють значний потенціал соціально-економічного розвитку. згідно методології UNCTAD, що було удосконалено та доповнено з 2012 року визначення наступні чинники, що приваблюють інвестиції – привабливість ринку; ціна, якість і доступність робочої сили, наявність необхідної інфраструктури, природні ресурси [7].

У звіті UNCTAD World Investments Report 2017 наголошується, що країна яка найбільше постраждала від конфлікту навряд чи зможе активно залучати інвестиційні надходження. Індикатором інвестиційного клімату є індекс інвестиційної привабливості що був розрахований міжнародною компанією BDO у співпраці із Гамбурзьким інститутом світової економіки. BDO Business Compass надає оцінку у трьох вимірах: економічні фактори, політико-правове поле і соціально-культурні умови. Елементи можуть мати як позитивні так і негативний ефект на місце країни у привабливості інвестиційної діяльності. Згідно рейтингу Україна за 2016 рік понизова свою позицію на 41 пункт упорівняно з попереднім періодом і Україна обійняла 130 місце (2015 рік – 89 місце) [3].

Протягом 2016-2017 років було проведено комплексне дослідження Федерацією роботодавців України на тему «Створення сприятливого середовища для сталого підприємництва», спрямоване на оцінювання 17 пріоритетів, які сприяють розвитку підприємств. В основі про-

веденого дослідження лежить стан розвитку політичної, економічної, соціальної та екологічної сфери, зокрема для проведення інвестиційної діяльності, що впливає на сталий розвиток підприємництва в Україні. Звіт представляє собою аналіз інформаційно-статистичних даних, наукових джерел щодо визначення ризиків та проблем розвитку бізнес-середовища в Україні. Найбільш негативними факторами економічного зростання в Україні є низький рівень управління, макроекономічні показники, регуляторні функції та забезпечення права власності. На жаль, в Україні немає достатнього рівня довіри до органів державного управління та інституцій, щоб вплинути на зростання інвестиційних надходжень до національної економіки. Одним з найбільших факторів, які призводять до низького рівня довіри до держави є високий рівень корупції. Варто навести приклади інвестиційних паспортів різних областей, що відображають певні «перекося» в областях за їх розміром. За приклад було взято області, що відносяться до різних регіонів України (табл. 1-5) [8-12].

Згідно рейтингу «Doing Business 2017» Україна займала 20 місце у рейтингу 190 країн світу (за легкістю процедури започаткування бізнесу). Але на сьогодні залишається питання відносно врегулювання процедури неплатоспроможності, де Україна посідає 150 місце; у легкості отримання дозволу на будівництво (140 місце); легкості підключення до електромереж (130 місце); легкості сплати податків (84 місце). Присутність верховенства права у введених підприємництва та захисту права власності юридичних та фізичних осіб є важливим чинником щодо залучення інвестицій як внутрішніх так і зовнішніх, що виступає ключовою умовою, отримання дивідендів від вкладених грошей. Наявність чинних законодавчих актів, що використовуються державними органами влади, зокрема як регуляторних наглядових та контрольних

Таблиця 1

Інвестиційний паспорт Запорізької області

Інвестиційний паспорт	Запорізької області
Прямі іноземні інвестиції	Станом на 01.01.2017 обсяг внесених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку області становив 815,3 млн. дол.
Основні країни-інвестори	Кіпр 436,0 млн.дол., Швеція 169,9 млн.дол., Естонія млн.дол., Естонія 31 млн.дол., Корея 150 млн.дол., Ірландія 29,7 млн.дол., Панама 20,7 млн.дол., Словаччина 19,1 млн.дол., Швейцарія 12,2 млн.дол., Бермудські острови 9,7млн.дол., Нідерланди 6,4 млн.дол.
Підприємства з іноземним капіталом	«ДТЕК Дніпроенерго», «Запорізький автомобілобудівний завод», «Карлсберг Україна», «Запорізький завод феросплавів», «Імідж Холдінг», «Український графіт», «Експрес Інвест», «Запоіржкран», «Міжнародний аеропорт «Запоріжжя».
Масштабні інвестиційні проекти	Будівництво заводу по переробці олійних культур 300т/добу, проект будівництва вітрових електростанцій на території Приазовського та Мелітопольського району, реконструкція аеродрому та будівництво нового терміналу в аеропорту міста, відновлення водного сполучення між Азовським морем та Молочним лиманом.

Таблиця 2

Інвестиційний паспорт Дніпропетровської області

Інвестиційний паспорт	Дніпропетровської області
Прямі іноземні інвестиції	На початок 2017 року обсяг прямих іноземних інвестицій залучених в економіку області склав:3481,3 млн. дол.
Основні країни-інвестори	Кіпр \$10,2 млн. дол., Франція \$8,1 млн. дол., Віргінські Острови (Брит.) \$7,3 млн. дол., Гонконг \$1,3 млн. дол., Швейцарія \$1,1 млн. дол., Німеччина та Польща \$0,7 млн. дол.
Підприємства з іноземним капіталом	ТОВ «Procter & Gamble Ukraine», ТОВ «Glas Trösch Dnipropetrovsk», ППАТ «HeidelbergCement Ukraine» та ТОВ «Caparol Dnipro», ТОВ «MAISADOUR Semences Ukraine», Lactalis group («Молочний дім») та Lesaffre group (ПАТ «НАДСЖДА»)
Масштабні інвестиційні проекти	Будівництво сонячної електростанції потужністю 10 МВт, будівництво холодильного комплексу зі зберігання плодо-овочевої продукції та її сортування, виробництво з нанесення полімерів на оцинковану сталь та алюміній, виробництво з випуску листів з полімерних матеріалів, підприємство з проектування та виготовлення резервуарів з полімерних матеріалів.

Таблиця 3

Інвестиційний паспорт Рівненської області	
Інвестиційний паспорт	Рівненської області
Прямі іноземні інвестиції	Прямі іноземні інвестиції в область станом на 01.04.2017 р. становили 183,1 млн. дол.
Основні країни-інвестори	Німеччина, Велика Британія, Нідерланди, Італія, Польща та Франція.
Підприємства з іноземним капіталом	Verallia (Франція) скловиробництво, Sorbes + (Швейцарія) Деревообробка, Dyckerhoff (Німеччина) будівельні матеріали, ODEK (Нідерланди) виробництво фанери, Faromed (Португалія), вироби для медицини, Morgan Furniture (США), виробництво меблів, Basalt AG (Німеччина) будівельні матеріали, Lafarge (Франція) будівельні матеріали.
Масштабні інвестиційні проекти	Виробництво магнетизових плит MAG-BE, виробництво агломератних плит, будівництво нового лісопильного заводу скандинавськими інвесторами у Сарненському районі області загальною вартістю понад 20 млн. Євро, проект розширення меблевої фабрики та добудови складського приміщення на ТОВ «Морган Феніче», виробництво твердого біопалива на основі багаторічної трави «Miscanthus giganteus».

Таблиця 4

Інвестиційний паспорт Тернопільської області	
Інвестиційний паспорт	Тернопільської області
Прямі іноземні інвестиції	Станом на 2017 рік залучено 49,0 млн дол. – прямі іноземні інвестиції
Основні країни-інвестори	Німеччина, Чеської Республіки, Королівства Бельгії, Естонської Республіки, Республіки Кіпр.
Підприємства з іноземним капіталом	ТОВ «Кнауф Гіпс Скала», ФРН; ТОВ «СЕ Борднетце – Україна», ФРН; ЗАТ «Добра вода», Чеська Республіка; ТОВ «Шредер», Королівство Бельгія; ТОВ «МВ Стеллар», Естонська Республіка; ТОВ «Мікоген – Україна», Республіка Кіпр.
Масштабні інвестиційні проекти	«МВ Стеллар» міжнародні транспортні та експедиційні послуги; «Шатекс Тер» лісопильне та стругальне виробництво; «Єврофарм» виробництво фармацевтичних виробів.

Таблиця 5

Інвестиційний паспорт Івано-Франківської області	
Інвестиційний паспорт	Івано-Франківської області
Прямі іноземні інвестиції	Станом на 2017 рік залучено 818,2 млн дол. – прямі іноземні інвестиції
Основні країни-інвестори	Кіпр 409,1 млн дол., Нідерланди 184,9 млн дол., Польща 38,5 млн.дол., Сербія 28,6 млн.дол., Данія 28,0 млн.дол.
Підприємства з іноземним капіталом	ТОВ «Електролюкс Україна», ТОВ «Тайко Електронікс Юкрейн Лімітед», ТОВ «Солід Україна», ТОВ «Куверт Україна (м. Івано-Франківськ)», ТОВ «Таркет Вінісін», ТОВ «Віва Декор», виробництво залізобетонних конструкцій, ТОВ «Дена Метал Україна»
Масштабні інвестиційні проекти	Привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства промисловості, куди спрямовано 603,6 млн.дол. (73,8% до загального обсягу), з них переробної – 593,2 млн.дол. (72,5%), добувної промисловості та розроблення кар'єрів – 4,3 млн.дол. (0,5%).

повноважень, що вчиняють тиск на представників бізнесу, значно звужує можливості залучення інвестицій [4].

Укладення угоди про асоціацію між Україною і ЄС надає можливості залучення нових інвестицій, зокрема внаслідок появи нових стимулів для глибоких і всеосяжних реформ в економіці. На основі положення Угоди, підписаної в березні 2014 року, Україна зобов'язується щодо широкій співпраці з ЄС в питаннях узгодження законодавства і регуляторної політики у багатьох сферах. Імплементация дієвих реформ зумовлена складністю подвійної реальності, а саме різницею між формальними та неформальними практиками у прийнятті рішень державними органами влади. Дана проблема отримала допомогу ЄС на рівні країн, що вступають в Європейський Союз. Угода дозволяє гармонізувати нормативно-правову базу України відносно Європейського Союзу, але відсутні попередні оцінки загальних або соціальних змін, що можуть вплинути на обсягу інвестицій [5].

На зазначеній схемі компонентів підвищення спроможності регіонів щодо залучення інвестиційних ресурсів (рис. 1) сформовані компоненти, які впливають на залучення інвестицій. Варто зауважити, що невід'ємними компонентами залучення інвестицій є нормативно-правове вдосконалення (державно-приватного партнерства,

національний режим інвестиційної діяльності, міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій) та наявні детермінанти кризи інвестицій (грошово-кредитна система країни, традиційні галузі національної економіки, банківський сектор національної економіки).

Інвестиційними ресурсами виступають – наукові, фінансові, матеріальні, інтелектуальні. Але найбільш впливовою компонентою залучення інвестицій в національну економіку стало укладання угоди про асоціацію між Україною і ЄС, що в свою чергу вплинуло на розвиток інноваційних галузей економіки, реформи у сфері економіки, реформи у сфері державного управління, поява нових формальних та неформальних практик по залученню інвестицій, поява нових інвесторів, внаслідок укладання угоди, а також гармонізація українського законодавства відносно до ЄС.

Висновок. Наявність економічних та політичних ризиків в інноваційно-інвестиційній діяльності в Україні є перманентним явищем. Важливим завданням України щодо забезпечення інноваційного-інвестиційної діяльності є зменшення ризикових ситуацій для суб'єктів економічної та інвестиційної діяльності. Дана система має базуватися на сукупності управлінських заходів, що вирішують потенційні проблеми, а також дозволяють запро-

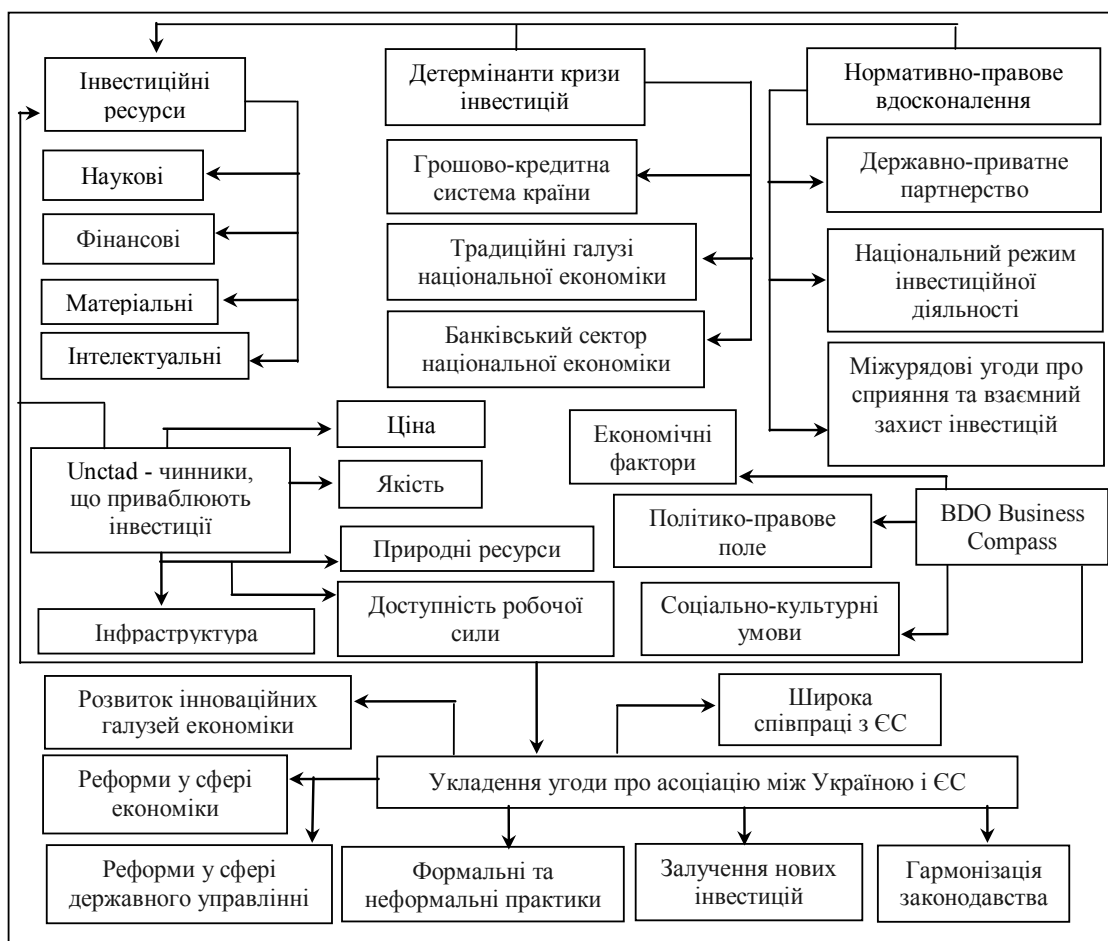

Рис. 1. Компоненти підвищення спроможності регіонів щодо залучення інвестиційних ресурсів

вадити сукупність управлінських заходів для підготовки суб'єкта господарювання до потенційних подій. Важливим моментом розвитку національної економіки є визначення економічної політики щодо впливу інвестиційних надходжень до інноваційної сфери. Головним завданням

державної політики має стати покращення співпраці між владою, бізнесом та наукою для започаткування та розширення нових видів інноваційна діяльності. Для цього має бути в наявності сприятливе нормативно-правове середовище та інноваційно-інвестиційний клімат в країні.

Список використаних джерел:

1. Сіпайло Л. Г. Інвестиційний потенціал підприємств України в кризових умовах. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 8. С. 29-33.
2. Суханова А. В. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні. 2017. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/151.pdf>. (дата звернення: 26.12.2017)
3. Горна М., Ішук Я., Халілова Т. Умови та фактори формування інвестиційної привабливості країн східної Європи. Міжнародна економічна політика. 2017. № 2. С. 137-155.
4. Звіт "Створення сприятливого середовища для сталого підприємництва". Бюро по роботі з роботодавцями. 2017. С. 10-12.
5. Тімоті Е., Джанет Г., Джон Л. Звіт Chatham House "Боротьба за Україну". 2017. URL: https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/Struggle-for-Ukraine_UA-2.pdf. (дата звернення: 26.12.2017)
6. Офіційна інтернет-сторінка урядового порталу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>. (дата звернення: 03.12.2017)
7. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2013 № 187 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>. (дата звернення: 05.12.2017)
8. Інвестиційний паспорт Запорізької області. 2017. URL: <http://www.zoda.gov.ua/news/34356/investitsiyinyi-pasport-zaporizkzkoji-oblasti.html>. (дата звернення: 27.12.2017)
9. Інвестиційний паспорт Дніпропетровської області. 2017. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/region/pasport/>. (дата звернення: 27.12.2017)
10. Інвестиційний паспорт Рівненської області. 2017. URL: http://www.investinrivne.org/public/files/invest_passport_ua.pdf. (дата звернення: 27.12.2017)
11. Інвестиційний паспорт Тернопільської області. 2017. URL: <http://economy-te.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/Investitsijnyj-pasport-Ternopilskoji-oblasti-2017.pdf>. (дата звернення: 27.12.2017)
12. Інвестиційний паспорт Івано-Франківської області. 2017. URL: <http://www.if.gov.ua/files/uploads> (дата звернення: 27.12.2017)

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. Определена проблематика инвестиционных ресурсов как возможности повышения конкурентоспособности отечественной экономики. Указано ученых, которые занимались в своих исследованиях инвестиционным потенциалом национальной экономики. Предоставлено статистические данные инвестиционного поступления развитые сфере экономической деятельности страны. Рассмотрены основные компоненты повышения способности регионов, для привлечения инвестиционных ресурсов – формируя высокий инвестиционный потенциал страны. Обращено внимание на проведено комплексное исследование Федерация работодателей Украины на тему «Создание благоприятной среды для устойчивого предпринимательства». В исследовании были проанализированы преимущества Соглашения между ЕС и Украиной, что должны решать социально-экономические и социально-политические процессы для привлечения инвестиций в использовании мирового опыта. Предложена схема функционирования основных компонентов повышения способности регионов, для привлечения инвестиционных ресурсов страны. Сделаны выводы по обеспечению инновационно-инвестиционной деятельности, уменьшают рискованные ситуации для субъектов экономической деятельности и субъектов инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, кризисные факторы, государственно-частное партнерство, инвестиционные источники.

INVESTMENT POTENTIAL OF THE NATIONAL ECONOMY

Summary. The problems of investment resources as a possibility of raising the competitiveness level of the national economy are determined. The scientists who studied in their research the investment potential of the national economy were noted. The statistical data of investment income of the developed sphere of economic activity of the country are provided. The main components of the region's capacity building, as well as attraction of investment resources are considered – forming a high investment potential of the country. The Ukrainian Federation of Employers of Ukraine on the topic "Creating a Favorable Environment for Sustainable Entrepreneurship" is being addressed. The study analyzed the benefits of the EU-Ukraine Agreement to address socio-economic and socio-political processes for attracting investment in using world-class experience. The scheme of functioning of the main components of capacity development of regions, concerning attraction of investment resources of the country is offered. Conclusions are made regarding the provision of innovation-investment activities that reduce risk situations for economic entities and investment entities.

Key words: investment potential, crisis factors, public-private partnership, investment sources.